

PÉTERFI BENCE

A FEKETE SEREG

MÁTYÁS KIRÁLY SZILÉZIAI ZSOLDOSAI

A magyar közvéleményt – részben a történészeket is – mindig is sokat foglalkoztatta és foglalkoztatja a késő középkori hadtörténet, azon belül is Mátyás király zsoldosseregének, a „fekete seregnek” a kérdésköre. Bármennyire az érdeklődés homlokterében áll e téma, meglepő módon még mindig rengeteg dolog vár tisztázásra. Az alábbiakban egyrészt rövid áttekintést adok a Mátyás-kori hadszervezetről, másrészt arra térek ki, hogy Mátyás király, vagy ahogy a cseh zsoldosok nevezték, „Mátyáska” halála után a „fekete sereg” katonáinak miféle sors jutott osztályrészül.

Páncélos vitéz a II. Ulászló által 1504. február 29-én Budán Márkusfalvi Máriássy Istvánnak adományozott címerben

A „fekete sereg” elnevezés – ahogy arra már 1925-ben rámutatott a kérdéskört monografikus igényrel feldolgozó Tóth Zoltán – Mátyás király halála után bukkant fel. Pontosán nem tudjuk, hogy eredetileg kiket – a zsoldosok összességét vagy csak bizonyos egységeket – jelöltek ezzel a névvel. Az elnevezéssel először 1492 januárjában találkozunk egy Bécsben kelt oklevélben, amelyben kifejezetten a Sziléziából elvonuló csapatokat nevezték így. Bécs környékén valóban megfordult a sziléziai csapatok egy része, azonban nem ekkor, hanem jó másfél évvel korábban, még 1490 nyarán–őszén.

Legkésőbb e csapatokkal hagyta el Sziléziát Jan Haugwitz – Mátyás király egyik legkiválóbb és igen sokat foglalkoztatott zsoldoskapitánya –, aki az egyik sziléziai hercegségért, Glogauért kitört háborúban (1488) vitte sikerre a magyar királyért küzdő zsoldoshadakat. Tóth Zoltán véleménye szerint Haugwitz fekete melléneve nyomán ragadt át a jelző a csapatokra. Bár azt sem zárhatjuk ki külföldi példák alapján, hogy egyszerű véletlenről van szó, hiszen máshonnan is ismerünk fekete vagy fehér jelzőkkel illetett vagy éppen Szent Györgyről elnevezett zsoldoscsapatokat.

EGY ZSOLDOSSEREG SZÍNE ÉS FONÁKJA

Az elnevezés hirtelen jött népszerűsége megdöbbentő, ám egyúttal óvatosságra int. Hiszen meglehetősen kétséges, hogy a jól-rosszul értesült kortársak vagy éppen az évtizedekkel, majd évszázadokkal későbből visszatekintő személyek mennyire ismerték ki magukat a korabeli csapatmozgásokban, és kapcsoltak össze, vetítettek egymásra nem összetartozó információkat.

Először is azt a szakirodalomban sívósan tovább élő és nyilvánvalóan a későbbi korok visszavetítéséből fakadó vélekedést érdemes elfelejteni, mely szerint Mátyás király idejében már – modern értelemben vett – állandó (zsoldos)hadserege lett volna a Magyar Királyságnak. Valójában mindig az éppen aktuális kihíváshoz igazodott a felfogadott katonák köre. A Magyar Királyságnak az állandó éberséget kívánó déli végein is folyton változó létszámmal kell számolnunk. Nem véletlenül: a zsoldosok – legyen szó hazai vagy éppen a határon túlról érkező katonákról – igen sokba kerültek, ezért a fizetésüket mindenki igekezett határok közé szorítani.

Olykor persze jókora sérelmeket okozva, mivel a „munkaadó” a rövid idő alatt óriásira növekvő fizetési kötelezettségét csak nehezen tudta teljesíteni, így a kifizetést állandóan halogatta. A fizetetlen katonák ezért olykor erőszakkal kívánták behajtani az ártatlan lakosságon az elmaradt fizetésüket. A költségek miatt megszokott volt, hogy valakit csak egy-két hónapra vettek zsoldba. Mivel a zsoldosok kizárólag a katonáskodásért kapott fizetésből éltek, különösen idegen földön harcoló alakulatoknál fordult elő, hogy ha az addigi ellenség kínált munkát a szerződésük lejártá után, akkor odaát folytatták a hadakozást.

Az elmondottakkal szorosan összefügg a létszámadatok megbízhatatlansága. Hiszen krónikák és más elbeszélő források nyomán hajlamosak vagyunk több tízezres seregek vonulásáról beszélni. Ezek az adatok azonban a zsoldosok drágasága vagy a horribilis logisztikai költségek miatt jókora óvatossággal kezelendők. Mértékadó becslések szerint a magyar király udvari katonasága ritkán haladhatta meg az ötezer főt, amelybe beleértendő az uralkodó által alkalmazott zsoldosok is, akiket a korabeli források árulkodó módon összefoglalóan udvari emberként, udvari katonaként szoktak említeni. Létszámuk legfeljebb Mátyás király uralkodásának utolsó esztendeire érhetett el a 8-10 ezer főt. Elképzelhető, hogy törvénytelen fia, Corvin János saját pozícióinak erősítésére kívánta megtartani a zsoldoshadat, mert a meghódított, többé-kevésbé pacifikált területek kormányzására felesleges lett volna ennyi katonát fizetnie.

A Mátyás-féle ausztriai hadműveletek – különös tekintettel az 1480-as években a Habsburgok keleti tartományaiban folyó háborúira – alig néhány ezer, olykor azonban csak néhány száz fős seregek szembenállását jelentették. Finanziális és hadszervezési okokból következőleg ritkán fordult elő, hogy ennél nagyobb erőkoncentrációra került volna sor. Ugyanakkor arról sem szabad megfeledkezni, hogy a nyugati hadjáratokban nemcsak közvetlenül a magyar király zsoldjában szolgáló katonák forgolódtak. A magyar hadtörténet régi adóssága, hogy a nem csak magyarországi hadszíntereken, hanem olykor külföldön is feltűnő főúri, egyházi bandériumok és városi katonaság szerepét újraértékeli. Soraikban sokakkal, akik kenyerüket zsoldosként keresték meg, és akiknek harcértékét nem érdemes lebecsülni. Gondoljunk csak az 1479. évi

kenyérmezei csatára, amelyben Kinizsi Pál nehézlovasai élén gyűrte le a betörő oszmán hadakat. De arról sem szabad megfeledkezni, hogy Mátyás nyugati, északnyugati hadműveleteinek finanszírozásában az általa meghódított területek lakosai is részt vettek: mind adózással, mind katonaaállítással.

A zsoldoscsapatok – eredetüket tekintve – igen sokfélék voltak: csehek, morvák, németek, magyarok, lengyelek és még sok mindenki más állt soraikba. Különösképp csehek és morvák katonáskodásáról hallani. Zsoldoskomániákat sokszor testvérületnek is hívták – utalva ezzel huszita gyökereikre. A cseh korona országaiból éppen az 1410-es években kezdődő huszita háborúk miatt kiáramló, különböző társadalmi rétegekből, polgárokból, nemesekből, parasztokból zsoldossá váló személyek nagy tömege sok esetben sorsfordító eseményekben vállalt oroszlánrészt. A 15. század folyamán a Cseh Királyság Közép-Európa egyik legjelentősebb zsoldoskibocsátó országává, egyúttal pedig az úgynevezett huszita harcmodor és számos haditechnikai újítás elterjesztőjévé vált. Már Zsigmond király korától vannak adataink cseh–morva csapatok magyarországi jelenlétére.

A Magyar Királyságba eljutó cseh–morva katonák közül az 1440–1460-as évek folyamán komoly belpolitikai súlyjal rendelkező Jan Jiskra (Giskra) a legismertebb, aki Mátyás királlyal való kiegyezése után királyi zsoldba szegődött, és a király parancsára a Délvidéken állt hadrendbe. A déli végeken bevált harcmodor azonban sokban különbözött a cseh–morva katonák által megszokottól. Szabács sikeres ostromát leszámítva (1476) nem is tudunk olyan esetről, amikor komoly nagyságú zsoldosereg vállalkozott a déli határnál katonai akcióra. Az Oszmán Birodalommal szembeni mátyási politika egyébként is a nagyobb konfliktus elkerülésén alapult. A magyar király zsoldoseregét elsősorban tehát ausztriai, illetve cseh- és morvaországi, valamint sziléziai hadjáratai során vette be. Valószínűleg legnagyobb számában Sziléziában tartózkodtak Mátyás király halálakor.

KISZORULÁS A MAGYAR KIRÁLYSÁGBÓL

Nem sokkal ezután komolyabb csapatmozgások történtek: Sziléziából – ellentétben a megszállt Habsburg-területekkel – egészen komoly csapatkivonást

vezényeltek le a katonai vezetők. Az átcsoportosítások mellett részben az szólhatott, hogy Sziléziában a király halálát követő időben fokozódott a feszültség, a helyi lakosság nem egy alkalommal igen ellenségesen viszonyult a magyar királyi hatalom képviselőihez. A zsoldoseregek előbb Morvaországba vonultak, majd egy részük visszatért a Magyar Királyságba. A Morvaországban tartózkodó csapatokat Ulászló cseh király megbízásából Filipec János váradi püspök nyerte meg. Minderre – Bonfini elbeszéléséből következtetve – 1490 kora nyarán kerülhetett sor.

Az itáliai történetíró szerint mindez olyan módon történt, hogy egy elképzelhetetlenül nagy, mintegy százezer aranyra rúgó összeg kifizetését vállalták a tárgyalások során. Tehették ezt részben attól is tartva, hogy kudarcos tárgyalások esetén a magyar koronáért folyó versenyben a vetélytársaikat is erősíthették volna a harcedzett katonák. Az ausztriai magyar helyőrségek közül néhány 1490 nyarán–őszén – részben az így nyert haderő-kiegészítéssel – ellen tudott állni az igen dinamikus előretörő Habsburg-csapatoknak. A Sziléziában állomásozó mezei hadak azonban – amikor III. Frigyes seregei 1490 szeptemberében a Morva folyó mellett felállított szekérvárat védő hétezer sziléziai katonára le akartak csapni – egyszerűen visszavonulót fújtak.

A Magyar Királyságba érkező zsoldosok felfogadásáról 1490 nyarán, illetve ugyanazon év őszén gondoskodtak. Eleinte néhány főúr jeleskedett ebben, utóbb, ősszel már az újonnan megkoronázott király, II. Ulászló jelenlétében folytak az egyeztetések. Arra azonban nem tudunk biztosan válaszolni, hogy a Sziléziából elvonuló szétszéledtek-e. Valószínűleg a szétforgácsolódás már ekkor elkezdődött, bár a többség együtt maradhatott, hiszen zsoldköveteléseiknek így tudtak leginkább hangot adni. A tapasztalt katonákra azért volt szerfelett szükség, mert a Magyar Királyságot fenyegető birodalmi csapatokon kívül a Jagelló király öccse, János Albert is beszállt a magyar trónért folyó küzdelembe, s az ország északi részén kezdett foglalásokba.

Az 1491. november 7-én Pozsonyban megkötött békeszerződés, amely a III. Frigyes német-római császár és fia, I. Miksa római király, valamint II. Ulászló magyar–cseh király között lezajlott harcokat zárta le, illetve az újból rövid időre feléledő lengyel front békéssé válása okafogyottá tette nagy létszámú

zsoldos haderő további fizetését. Megtartásuk óriási költsége nem hagyhatott kétséget afelől, hogy előbb-utóbb sort kell keríteni elbocsátásukra.

1492 tavaszán a hadiadót már nem sikerült teljes egészében beszedni, pedig annak életbevágóan fontos célja lett volna, miután joggal lehetett tartani oszmán betörésektől. Cseh zsoldosokat, valószínűleg a sziléziai katonák egy részét – ha nem az egészét – fogadták volna fel ezúttal délvidéki védekezésre. A zsold azonban sok esetben késett, így egyre-másra terjedtek a rémhírek, miféle visszaéléseket követtek el. Bonfini nyomán közhelyszerű a kutatásban, hogy a Délvidékre küldött és ott fosztogatásba kezdő csapatokat végül katonai erővel fékeztek meg, amiben Kinizsi Pál, a délvidéki határvédelem kulcsfigurája és egyben az odarendelt zsoldos csapatok parancsnoka játszotta a főszerepet. Mindennek 1492 augusztusának elején kellett megtörténnie.

A „fekete sereg” azon tagjainak, akiket nem vágtak le a csatatéren, hanem Kinizsi fogságába kerültek, el kellett hagyniuk a Magyar Királyságot, ám a Cseh Királyságba is csak a béke betartása mellett térhettek vissza. A tárgyalások aligha két, kölcsönös kompromisszumra törekvő fél közötti egyeztetések módjára, mint inkább ultimátumszerűen folyhattak, és a magyar–cseh király, valamint tanácsosai diktáltak. Kitűnő alkalom adódott, hogy a valóban botrányos visszaélések apropóján az uralkodó, valamint az egyházi és világi elit megszabadulhasson a fellázadt zsoldoscsapatokkal szemben fennálló adósságától. Ez volt az ára annak, hogy a fogságba esettek életét megkímélték.

AZ AUSZTRIAI VÉG

Az elvonuló csapatok az Osztrák Főhercegség északi határvidékére vonultak vissza valószínűleg több hullámban 1492 végén, de legkésőbb 1493 kora tavaszán. Helyválasztásukat az indokolta, hogy a morva–cseh–osztrák határvidék ausztriai oldalán még mindig voltak olyan uradalmak, amelyeken az 1491. évi pozsonyi béke egyértelmű rendelkezéseinek dacára nem állt helyre a rend. Bizonyos várak továbbra is a Mátyás király idejében kinevezett zsoldoskapitányok kezén maradtak, akik abban bíztak, hogy az elzalogosított uradalmak fejében egyszer majd viszontlátják zsoldhátralékukat.

A beáramló zsoldosok legfőbb vezére Przbik Weitschko lehetett, aki viszont biztosan nem a Magyar Királyságból átvonuló zsoldoscsapatok kötelékébe tartozott. Célja nem világos számunkra, hiszen III. Frigyes kegyéből helyi birtokosnak számított, jóllehet neve alapján egykoron ő is a mátyási hódítások révén vethette meg a lábát Ausztriában. Az egykori zsoldosok fegyveres ellenállását az vezérelhette, hogy sikerük esetén zsoldjuk egy részét végre megkaphatják vagy esetleg újra zsoldba veszik őket.

1493 márciusának vége felé a volt zsoldosok elleni hadi készülődés is megindult. A jelek arra utalnak, hogy a császár egyrészt adót vetett ki, másrészt ezenfelül alattvalóitól a tervezett hadjáratra katonaküldést vagy pénzbeli támogatást várt el. Így például a bécsiek négy rőtát, azaz zsoldoscsapatot fogadtak fel egyenként 50 gyalogossal két hónapra, azaz 200 emberrel járultak hozzá a hadjárat sikeréhez. Persze nem csupán ennyi kiadást jelentett a katonafogadás: a harcok után a felfogadottak általában kárigényt is bejelentettek, amit a „munkaadók” kötelesek voltak kifizetni. Az egész hadjáratnak két fővezére volt, két osztrák főúr. Az egyik Christoph von Liechtenstein, akinek nemcsak tartományi tisztségéből (landmarschall) fakadóan, hanem valószínűleg presztízszokból is részt kellett vállalnia a harcokból, hiszen az 1480-as évek második felében ő is meghódolt a magyar királynak. A másik vezér, a becsvágyó Heinrich von Prüschenk I. Miksa római király egyik kedvence volt, s talán további birtokvedvő befolyásszerzésre számított.

1493. május 7-én előbb Thaya, majd néhány nappal később Peigarten vára is elesett. Szó volt további erődítmények elfoglalásáról is, azonban erre talán már nem került sor. Nem kizárt, hogy a főhercegség háborúba belefáradt rendjeinek passzivitása is szerepet játszott ebben. Állítólag olyan nagy mértékű volt az újabb fegyverkezéssel szembeni ellenállás és közömbösség, hogy Liechtenstein csapatai gyengének bizonyultak a rendteremtésben. Nyilván világosan látták ezt a helybeli birtokosok is, és voltak, akik – némi botrányt okozva – öntörvényűen szolgáltattak igazságot, és foglalták vissza családi jussuknak számító várakat.

A csatatéren ejtett foglyokra persze bitófa várt. A főkolompos Weitschko és társai Bécsbe kerültek. Weitschko mint fővezér külön szekeret érdemelt, azon vitték a vesztőhelyre. Róla azt tartották, hogy még holtában is ártani tudna a

császárnak vagy a római királynak, ezért semmiféle kegyelemre nem számíthatott. Gyóntatójának minden próbálkozása süket fülekre talált a bécsi polgároknál és a bírónál, Weitschkot kihallgatás nélkül felakasztották – sokatmondóan – arccal Linz felé, ahol ez idő tájt III. Frigyes is tartózkodott.

Azokban nem mindenki végezte ilyen dicstelenül. Bizonyosan voltak az egyszerű zsoldosok között is olyanok, akik időnek előtte hátat fordítottak a Magyar Királyságnak, és valahol másutt kezdtek új életet. Vagy éppen ellenkezőleg – gondolok itt elsősorban a kapitányokra –, éppen a Magyar Királyságban találták meg számításaikat. A leglátványosabb és legjobban ismert kétségkívül Jan Haugwitz pályája, akinek nem egyszerűen csak adósságait térítették meg, hanem a későbbiekben is II. Ulászló hű emberének számított, ezáltal pedig további birtokokra és megbecsültségre tett szert.

A több évtizedes háborús múlt emléke persze továbbra is élénken élt a kortársak fejében. Jól tükrözi ezt egy 1500. évi diplomáciai hír: XII. Lajos francia király – állítólag – II. Ulászlóhoz küldte követésébe embereit, akiknek feladata az lett volna, hogy a „fekete sereget” feléleszessék. Akár igaz volt az értesülés, akár nem, és esetleg szándékkal terjesztette I. Miksa római király, bizonyosan rémülettel tölthette el tartományainak lakosait.

A „fekete sereg” egyrésztől rengeteg ember számára hozott szenvedést és nélkülözést, ugyanakkor a zsoldos haderő a Magyar Királyság mátyási prosperálását jelképezte. Ha a Francia Királyság követsége valóban az említett céllal kelt útra, akkor XII. Lajos és tanácsosai e sereget nyilván olyan ütőképes tényezőnek gondolták, amely a Habsburg uralmi törekvéseket – a francia király itáliai és egyéb érdekeinek kedvezve – megfelelő módon sakkban tudja tartani.

Egy forrás, de megannyi értelmezési lehetőség: a különféle előítéletek, hiedelmek és a nem mindig megbízható követségi jelentések mind-mind hozzájárulhattak ahhoz, hogy alig néhány évvel Mátyás király halála után egészen tekintélyesre hízott a „fekete sereg” mítosza. Talán nem lehetetlen, hogy e különböző rétegeket egymástól szétválasszuk és külön-külön megfelelő módon súlyozzuk, ám ennek a munkának még igen az elején tartunk. ♦

Tudjon meg még többet a történelemről!

Olvassa
a Rubicon
minden
hónapban!

Előfizetőinknek 2 szám ajándék: 10-et fizet, 12-t kap!

Egyenként is megvásárolható példányok

2003/3-4	Új világregd	699 Ft	☐	2011/9-10	Bethlen István	995 Ft	☐
2003/6	A történet mestersege	448 Ft	☐	2011/11	Az avarok	645 Ft	☐
2003/9-10	Deák Ferenc, a haza bölcse	699 Ft	☐	2011/12	Gulag	645 Ft	☐
2004/4	Bibó István, a nemzet lelkiismerete	448 Ft	☐	2011/1 különszám	Dicsőséges dinasztia: Árpád-ház	645 Ft	☐
2004/7	Történelem az interneten	448 Ft	☐	2011/2 különszám	Náci örökség	645 Ft	☐
2004/8-9	60-as évek	699 Ft	☐	2011/3 különszám	Magyar középkor	645 Ft	☐
2004/10	IV. Károly	448 Ft	☐	2012/1-2	Magyarország a mérlegen	995 Ft	☐
2004/12	Az Andrások világa	448 Ft	☐	2012/3	Kitörés	645 Ft	☐
2005/1	A háború sötét arcai	498 Ft	☐	2012/4-5	Történelmi tévhitek - Krasznahorka büszke vára	995 Ft	☐
2005/8	Az NSDAP története	498 Ft	☐	2012/6	Adók és adófizetők - Hitler stílusa	645 Ft	☐
2006/2-3	Háború a modern korban	789 Ft	☐	2012/7	Újkori olimpiák - Lovagok világa	645 Ft	☐
2006/7	Terrorbombázások - Tortúra	545 Ft	☐	2012/8	Horthy István halála - Kádár arcai	645 Ft	☐
2006/8	Che Guevara - Keresztesek	545 Ft	☐	2012/9-10	Klebelsberg - Aktuális Horthy kép	995 Ft	☐
2007/1-2	Második Trianon	889 Ft	☐	2012/11	Volksbund kontra Hűségmozgalom	645 Ft	☐
2007/3	Állambiztonság - Titkosszolgálat	595 Ft	☐	2012/12	Sztálin - Nagy perek - A „Kossuth címer”	645 Ft	☐
2007/6-7	A magyar bor századai	889 Ft	☐	2012/1 különszám	Boszorkányság	645 Ft	☐
2007/8	A 20. századi nő	595 Ft	☐	2012/2 különszám	A Magyar nemesség	645 Ft	☐
2007/9	Személyi kultuszok	595 Ft	☐	2013/1	Híres merényletek - Gestapo	695 Ft	☐
2007/10	Horthy Miklós kultusza	595 Ft	☐	2013/2-3	Nagy Szulejmán - Pápák és a Pápaavasztás	995 Ft	☐
2007/1 különszám	AVO-AVH-III/III	595 Ft	☐	2013/4	Mozaikok az európai zsidóság történetéből	695 Ft	☐
2008/1	Emigrációk	595 Ft	☐	2013/5	Horthy Istvánné - Grófok, hercegek, bárók	695 Ft	☐
2008/2-3	Reform, modernizáció	595 Ft	☐	2013/6	Szent István nyomában - Fehérvár	695 Ft	☐
2008/4	Szlovákia + Híres asszonyok	595 Ft	☐	2013/7	Bethlen Gábor - Kis magyar lőtörténelem	695 Ft	☐
2008/5	A repülés úttörői + Edvard Beneš	595 Ft	☐	2013/8	A mohácsi csata - II. Lajos kontra Szulejmán	695 Ft	☐
2008/6	Ókori olimpiák + Katyn	595 Ft	☐	2013/9-10	Napoleon - A hatalom és a szélsőjobb a Horthy-korban	995 Ft	☐
2008/7-8	Fekete krónika	895 Ft	☐	2013/11	Hősök tere - Nemzet és emlékezet	695 Ft	☐
2008/9	Fekete-fehér Amerika	595 Ft	☐	2013/12	A Bethlen-korszak	695 Ft	☐
2008/10	A doni kálvária + '68 világa	595 Ft	☐	2013/1 különszám	A borgiák - Firenze és a Mediciek	695 Ft	☐
2008/1 különszám	Titokzatos ókor	595 Ft	☐	2013/2 különszám	Mi történt Mohács után?	695 Ft	☐
2009/1-2	Magyar jobboldali hagyomány	895 Ft	☐	2014/1	A székelység története	695 Ft	☐
2009/3	A királysíroktól a 301-es parcelláig	595 Ft	☐	2014/2	Zrínyiek	695 Ft	☐
2009/4	Amiről a címerek mesélnek	595 Ft	☐	2014/3	Dózsa György, 1514 - Megszállás, 1944	695 Ft	☐
2009/5	Délvidéki tragédia	595 Ft	☐	2014/4-5	Seuzo-kincs - Az I. világháború	995 Ft	☐
2009/6	Út a háborúhoz	595 Ft	☐	2014/6	A béke kálváriútján - Apponyi Albert gróf	695 Ft	☐
2009/7-8	Vadászat Magyarországon	895 Ft	☐	2014/7	Egy magyar mítosz - Az aranycsapat	695 Ft	☐
2009/9	A téli háború	595 Ft	☐	2014/8	Sopron - A hűség városa	695 Ft	☐
2009/10	Egyenruha-történet - Középkori magyar királynék	595 Ft	☐	2014/9	Isonzó - Doberdó - Caporetto	695 Ft	☐
2009/11	Középkor	595 Ft	☐	2014/10	Az Oszmán Birodalom	695 Ft	☐
2010/1	A csendőrség története 1881-1945	645 Ft	☐	2014/11	A kiugrási kísérlet	695 Ft	☐
2010/2	Szabadkőművesek	645 Ft	☐	2014/12	Magyar béketörekvések - Szent-Györgyi Albert	695 Ft	☐
2010/3	Szélsőjobboldali radikalizmusok	645 Ft	☐	2014/1 különszám	Európa	695 Ft	☐
2010/4-5	Trianon és 20-as évek Magyarországa	995 Ft	☐	2015/1	A nagy háború, 1914-1918	695 Ft	☐
2010/6	Kitelepítések - Ki volt Biszku Béla?	645 Ft	☐	2015/2	Islám radikalizmus - Vitriolos karikatúrák	695 Ft	☐
2010/7	A szex és erotika kultúrtörténete	645 Ft	☐	2015/3	Haditengerészet	695 Ft	☐
2010/8	Sikertörténetek a 19. században	645 Ft	☐	2015/4	1945, egy végzetes év - Hóman Bálint	695 Ft	☐
2010/9	1956-os sortűzek - Kulákok	645 Ft	☐	2015/5-6	Örmény genocídium 1915 - Német kapituláció 1945	995 Ft	☐
2010/10	Hitler és Sztálin tábornokai - Károlyi Mihály	645 Ft	☐	2015/7	Petőfi élete és halála	695 Ft	☐
2010/1 különszám	Trianon és a revízió	645 Ft	☐	2015/8	Női szerepek a történelemben	695 Ft	☐
2010/2 különszám	Ormos 80	595 Ft	☐	2015/9	A Nádásdyak - Málénkij Robot	695 Ft	☐
2011/1	A Szent Korona vizontagságai	645 Ft	☐	2015/10	Koncepciók perek	695 Ft	☐
2011/2	Vörös terror, fehér terror	645 Ft	☐	2015/11	Gróf Tisza István	695 Ft	☐
2011/3-4	A 19. század - Bethlenek	995 Ft	☐	2015/12	Koronás fők	695 Ft	☐
2011/5	Weimar arcai - Megszállások	645 Ft	☐	2016/1	Migráció	695 Ft	☐
2011/6	A Hitler-Sztálin paktum	645 Ft	☐	2016/2	Széll Kálmán	695 Ft	☐
2011/7	Háborús bűnösök	645 Ft	☐	2016/3	A Mein Kapf és a Hitler mítosz	695 Ft	☐
2011/8	Királykérdés Magyarországon	645 Ft	☐	2016/4	Mátyás király	695 Ft	☐

EGYÉVES ELŐFIZETÉS DÍJ | 2016/5-től 1 év (12 szám) 6950 Ft

Megrendelem
a Rubicon következő egy évben megjelenő számait o
A régi számokat tartalmazó egységcsomagok közül
kedvezményes áron megrendelem:

2007-es évfolyam (12 szám)*	- 4500 Ft o
2008-as évfolyam (11 szám)	- 4500 Ft o
2009-as évfolyam (11 szám)	- 4800 Ft o
2010-es évfolyam (12 szám)	- 5000 Ft o
2011-es évfolyam (15 szám)	- 6000 Ft o
2012-es évfolyam (14 szám)	- 6000 Ft o
2013-es évfolyam (14 szám)	- 6000 Ft o
2014-es évfolyam (13 szám)	- 6000 Ft o
2015-ös évfolyam (12 szám)	- 6000 Ft o

Új előfizetőinknek postaköltséget nem számítunk fel. Előfizetés nélkül a régi évfolyamokat 500 Ft egyszeri postaköltséggel postázzuk. A fent feltüntetett folyóiratszámaink egyenként is megrendelhetők.

NÉV

INTÉZMÉNY
(KÖZLETTI MEGRENDELÉS ESETÉN)

CÍM / TELEPÜLÉS:

UTCA:

HÁZSZÁM / EMELET, AJTÓ:

TELEFONSZÁM:

E-MAIL:

OLVASHATÓ ALÍRÁS

Adja le megrendelését e-mailben: rubicon@online.hu | Rendelhet interneten: www.rubicon.hu
Vagy postai úton: Rubicon szerkesztősége (1161 Budapest, Sándor utca 60.). A megrendeléseket fénymásolva vagy kézirással is elfogadjuk.